

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 8700

Tarih : 28.10.2024

10/1997

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Türkiye’de kadın cezaevlerinde yaşanan sorunların tüm boyutlarıyla araştırılarak gerekli çalışmaların yapılması için Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü’nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırması açılmasını arz ve talep ederiz. 23.10.2024

Meral DANIŞ BEŞTAŞ

Erzurum Milletvekili

GEREKÇE

Cezaevleri meselesi ülkenin müzminleşmiş sorun alanı olup kadın cezaevleri de bu sorunların en kristalize haliyle yaşandığı yerlerdendir. Türkiye’de kadın cezaevi sayısı, 8’i açık olmak üzere toplam 19’dur. Türkiye’de cezaevlerindeki kadın sayısı, Ceza Tevkif Evi Genel Müdürlüğü’nün 2022 yılı verilen göre; 10.360’ı hükümlü; 12.171’i tutuklu olmak üzere toplam 22 Bin 531’dir. Ayrıca 22 kız çocuğu hükümlü, 69 kız çocuğu da tutuklu bulunmaktadır.

Cezaevinde kadın olgusu tartışılırken kuşkusuz bunu genel anlamda “*kadın*” ve “*cezaevleri*” sorunlarından azade tutmak mümkün değildir. Ancak buna rağmen “*cezaevlerinde kadın*” olgusu ve cezaevlerindeki kadın mahpusların maruz kaldığı ihlaller özel bir çalışma alanına konu edilmemiştir. Oysa “*cezaevlerinde kadın*” olgusu; kadınların cezaevlerinde hem işlemiş olduğu suç bakımından, hem de cinsiyete dayalı ayırımcılığa uğramamaları açısından çok boyutlu olarak ele alınması gereken bir konudur. Bu hususta mevzuatta ve cezaevi uygulamalarında ciddi eksiklikler olduğu açıktır. Cezaevlerinde kadınlara yönelik rejim, uygulama içinde cezaevi personellerinin uygulamalarına göre belirlenmekte ve biçim almaktadır.

Hijyen sorunu en başta olmak üzere, kadınların hijyenik materyallere erişimi önemli bir sorun alanıdır. Çok sayıda kadın mahpus ciddi hastalıklarına rağmen uygun tedavi koşullarına erişememektedir. Hamile yahut bebek/çocuklarıyla cezaevinde kalmak durumunda bırakılan kadınların sorunları ise mevcut sorunların da üzerindedir. Cezaevlerinde jinekolog olmadığından ve hastaneye sevk esnasında da kelepçe dayatıldığından kadınlar rutin muayenelerini dahi gerçekleştirememekte, bilhassa bu durum hamile kadınlar için ciddiye arz etmektedir.

Cezaevlerinde çalışma kuralları da hem mevzuatta hem de uygulamada cinsiyetçi istihdam anlayışına kurban edilmekte kadınlar ikincil planda tutulmaktadır. Bundan kaynaklı olarak birçok kadın geliri olmadığı için cezaevinde oldukça kötü koşullarda yaşamaya mahkûm edilmektedir.

Yasal mevzuatta kadının cezaevindeki yaşayışına dair düzenlemeler söz konusu değildir. Sadece “gebe” kadın için bir takım düzenlemeler söz konusu ise de 0-6 yaş

aralığında çocuk sahibi kadın için koruyucu hiçbir hüküm bulunmamaktadır. Hâlihazırda Türkiye cezaevlerinde 706 çocuk anneleri ile birlikte demir parmaklıklar arasına hapsedilmiş durumdadır. Çocuk gelişimi açısından bu yaş aralığı son derece önemli olup halihazırda bu konuda çalışma yürütülmemesi de izaha muhtaçtır. Bu durumun çocuk haklarına, cezaların şahsiliği ilkesine aykırı olduğu da şüphesizdir.

Tüm bunların yanı sıra çok sayıda cezaevinde kadınlara daha yoğun baskı uygulandığı, infaz yakmaların rutinleştiği bilinmektedir. Bakırköy Kadın Kapalı Cezaevi'nde tutulan ve Ağustos, Eylül ile Ekim aylarında şartlı tahliye olmaları beklenen 15 mahpusun; haklarında çeşitli tarihlerde verilen hücre cezaları gerekçesiyle tahliyelerinin İdare ve Gözlem Kurulu (İGK) tarafından 1'er yıl engellendiği bilinmektedir. Geçmiş dönemlerde de cezaevindeki 25 kadın mahpusa aralarında yaptıkları sohbet ve tuttukları notlar ileri sürülerek 10 günlük hücre cezası verildiği ve bu cezaların İGK tarafından tahliye erteleme gerekçesi yapıldığı durumlar söz konusu olmuştur. Sincan Cezaevi'nde de benzeri sorunlar gündemde olup, tüm kadın cezaevlerinin hak ihlallerinin tespiti için incelemeye alınması zaruridir. İkincil bir cezalandırma biçiminde seyreden hücre cezası, adı konmamış bir tecrit uygulamasıdır. Üstelik hücre cezalarının gerekçeleri, yasal olmayıp, kişinin olağan yaşam akışından kaynaklı hususları kapsamaktadır. Yine darp, hakaret gibi uygulamalar neredeyse rutin bir uygulama halini almış olup ceza içinde ceza yöntemi mevcuttur.

Bir diğer mesele de kadın koğuşlarında yapılan aramalar sırasında, mahkeme ve hastaneye sevk sırasında gerçekleşen cinsel taciz vakalarıdır. "**Çıplak arama**" dayatması da kuşkusuz Türkiye cezaevlerinin en başat sorunlarından biridir.

İzah etmiş olduğum nedenlerle, kadın cezaevlerindeki sorunların tespiti, mevcut sorunlar için acil önlemlerin alınması ve bunun bir Komisyon eliyle sağlanması için Meclis Araştırması talep zorunluluğu doğmuştur.

1	NEJLA DEMİR	AĞRI	Camb
2	FERİT ŞENYAŞAR	ŞANLIURFA	Ferit
3	CEYLAN AKÇA CUPOLO	DİYARBAKIR	Ceylan
4	VEZİR COŞKUN PARLAK	HAKKARİ	Vezir
5	KEZBAN KONUKÇU	İSTANBUL	Kezban
6	HAKKI SARUHAN OLUÇ	ANTALYA	Hakkı Saruhan
7	PERİHAN KOCA	MERSİN	Perihan
8	AYTEN KORDU	TUNCELİ	Ayten
9	BERİTAN GÜNEŞ ALTIN	MARDİN	Beritan
10	ZEYNEP ODUNCU	BATMAN	Zeynep
11	MEHMET ZEKİ İRMEZ	ŞIRNAK	Mehmet Zeki
12	HEVAL BOZDAĞ	AĞRI	Heval
13	OSMAN CENGİZ ÇANDAR	DİYARBAKIR	Osman
14	SÜMEYYE BOZ	MUŞ	SümeYYe
15	ÖMER FARUK HÜLAKÜ	BİNGÖL	Ömer Faruk
16	ONUR DÜŞÜNMEZ	HAKKARİ	Onur
17	GEORGE ASLAN	MARDİN	George
18	SEMRA ÇAĞLAR GÖKALP	BİTLİS	Semra
19	BURCUGÜL ÇUBUK	İZMİR	BurcuGül
20	CELAL FIRAT	İSTANBUL	Celal